

ULLESAKER
KOMMUNE

Vedtatt av kommunestyret 29.08.2023

Varslingsutvalget – varsling mot en folkevalgt eller kommunedirektøren

Ved varsel mot en folkevalgt og kommunedirektøren er Varslingsutvalget varslingsmottak.

Varslingsutvalget er opprettet av kommunestyret og skal bestå av tre medlemmer:

1. *Ordfører (leder)*
2. *Varaordfører (nestleder)*
3. *Gruppelederen for det største opposisjonspartiet*

Gjelder varselet et av medlemmene, skal denne erstattes med et kommunestyremedlem utpekt av de to andre medlemmene.

Dersom varslet gjelder en folkevalgt, skal kommunedirektøren være sekretær for utvalget. Kommunedirektøren vurderer i samråd med varslingsutvalget om ytterligere administrative ressurser skal bistå i arbeidet.

Dersom varslet gjelder kommunedirektør, er advokat HR sekretær for utvalget. Utvalget skal vurdere om varslet er av en slik karakter at det skal følges opp av kommunedirektøren selv. Varslingsutvalget bør ved vurderingen av varselet benytte seg av ekstern rådgivning med god kunnskap om kommunale forhold. Er varselet av en slik karakter at kommunedirektøren ikke kan behandle det, oversendes saken til Romerike revisjon (RRI).

1. Hva kan det varsles om?

Kritikkverdige forhold

Det er spesielt viktig å varsle om en politiker du mener har begått et lovbrudd. Særlig gjelder dette hvis du mener forholdet kan være straffbart. Det kan også varsles om brudd på interne regler eller etiske retningslinjer.

Varsling mot en folkevalgt kan få en noe annen karakter enn varsel mot en ansatt.

Det kan være vanskelig å definere eksakt hva et kritikkverdig forhold er. Eksempler er:

- underslag, tyveri og økonomiske misligheter
- mobbing, trakassering og diskriminering
- deltakelse i behandlingen av saker og forsettlig eller grovt uaktsomt skjuler inhabilitetsgrunner
- myndighetsmisbruk
- brudd på taushetsplikt

En folkevalgts maktutøvelse skjer i egenskap av å være medlem av et folkevalgt organ.

Det kritikkverdige vil derfor kunne handle om det å delta i behandlingen av saker uten å melde seg inhabil med viten og vilje. Det kan også handle om korruperte handlinger.

Smøring som forsøk på å påvirke en folkevalgt regnes som korrupsjon.

Forhold som ikke anses å falle inn under varslingsbestemmelsene er eksempelvis:

- politisk uenighet
- klage som faller inn under forvaltningslovens klagebehandling
- misnøye med behandling av en sak

2. Hvorfor bør du varsle om kritikkverdige forhold

Ytringsfrihet og varsling har nær sammenheng. Varslingsreglene skal bidra til et godt ytringsklima der arbeidstakere og andre kan si ifra og ytre seg kritisk, uten å risikere noen form for straff eller negative reaksjoner. Varsling har stor verdi for virksomheten og samfunnet.

3. Hvordan varsle

Du varsler ved å ta direkte kontakt med ett av utvalgsmedlemmene i Varslingsutvalget, HR-leder eller Kommunedirektøren.

4. Kan du varsle anonymt?

Det kan varsles anonymt, men vi oppfordrer ikke til det. Omvarslede vil som regel ha krav på å vite hvem varsleren er. Det finnes unntak hvis varselet er gitt som en betroelse til lege, prest, psykolog eller advokat. Da vil anonymitetsvernet som regel også gjelde ovenfor politi, påtalemyndighet, domstolene og andre.

5. Hvilke opplysninger bør varselet inneholde

Mottaker av et varsel må få tilstrekkelige opplysninger slik at hen kan vurdere om det er grunnlag for å vurdere om det gjelder et kritikkverdig forhold som bør undersøkes nærmere. Vi anbefaler at varsler tar med skriftlig materiale som du anser relevant.

Det er bedre å ta med for mye enn for lite. Varslingsutvalget vil vurdere hva som er relevant.

6. Vil du som varsler få bekreftelse på at varselet er mottatt?

Varsleren skal motta bekreftelse på at varselet er mottatt. Vi vil også vurdere hvorvidt du har krav på å motta ytterligere opplysninger.

7. Varslingsutvalget - Saksbehandlingsregler

a. Mottak av varsel

Arkivering

Ved mottak av varsel skal det opprettes en egen sak i kommunens saksbehandlingssystem. Varselet skal arkiveres. Hvis varselet er muntlig, skal det nedtegnes og arkiveres.

Taushetsplikt

Varslingsutvalget må vurdere om varselet er underlagt taushetsplikt. Hvis det ikke er det, kan det likevel vurderes unntatt fra offentlig innsyn etter offentleglova. Merinnsyn skal vurderes.

Taushetspliktreglene finnes i forvaltningsloven § 13, opplæringsloven, barnehageloven, pasient- og brukerrettighetsloven, helse- og omsorgstjenesteloven, helsepersonelloven, offentleglova og en rekke andre særlover. Det forutsettes at utvalget har tilgang til juridisk bistand.

Habilitet

Utvalgets medlemmer, sekretæren og andre som deltar i behandlingen av varselet, må være habile til å behandle dette konkrete varselet.

Fagkyndig bistand

Varslingsutvalget kan rådføre seg med fagressursene internt i kommunen som utvalget vurderer hensiktsmessig. Det kan benyttes ekstern bistand der utvalget finner det nødvendig.

Avvergingsplikt

Varslingsutvalget skal vurdere om varselet gir grunn til å handle raskt for å forhindre skade på noens person. Avvergingsplikten etter straffeloven må vurderes, og politiet må kontaktes straks ved slik plikt.

Dette gjelder særlig hvis de fornærmede er barn eller personer som er under vergemål.

Strakstiltak

Varslingsutvalget skal vurdere om det er behov for strakstiltak. Eksempelvis sikring av bevis, hindre pågående kritikkverdige forhold.

Straffesak

Hvis varselet gjelder et forhold som kan være straffbart, må det vurderes om og når politiet skal orienteres. Varslingsutvalget skal anmelde forholdet til politiet dersom det foreligger mistanke om en straffbar handling. Det er politiet som skal vurdere om det skal iverksettes etterforskning, og om det skal tas etterforskningsskritt.

Det kan oppstå vanskelige vurderinger om det gjelder taushetsplikt for etterforskningen til politiet. Taushetsplikt reguleres i politiregisterloven. Det kreves som regel at det gis et eget pålegg om taushetsplikt for opplysninger noen har blitt kjent med av politiet.

Forhold til offentligheten

Utvalgets leder har rett til å uttale seg i offentligheten på vegne av utvalget.

Andre tilsynsorganer

Utvalget skal vurdere om andre tilsynsorganer skal informeres, eksempelvis Arbeidstilsynet, forurensningsmyndighet eller andre.

b. Behandling av varselet

Skriftlig innledende plan

Varslingsutvalget skal utarbeide en plan for den innledende behandlingen av varselet. Planen skal arkiveres.

Logg

Varslingsutvalget skal føre logg som skal arkiveres.

Vurdering av videre undersøkelser

Hvis utvalget vurderer at det er behov for å endre den innledende planen, gjør den det. Avgjørelsen skal nedtegnes.

Utvalget kan beslutte å avslutte videre behandling av varselet hvis den mener det er grunnlag for det.

Fremdrift

Behandlingen skal skje uten ugrunnet opphold.

Informer omvarslede

Varslingsutvalget avgjør når den det er varslet på, skal informeres om varselet. Omvarslede bør informeres så snart som mulig, med mindre det foreligger grunner for å avvente. Det er svært viktig med kontradiksjon og reell mulighet for at den omvarslede kan gi opplysninger og kommentere påstander og skriftlige bevis.

Ivaretagelse av den omvarslede

Det å bli varslet på vil som regel oppleves belastende. Det er viktig at omvarslede behandles på en ordentlig måte.

- Bedriftshelsetjeneste (BHT). Varslingsutvalget skal ha mulighet til å gi tilbud om BHT dersom det er behov for det.
- Advokatbistand. Ved mer alvorlige varsler skal Varslingsutvalget ha mulighet til å tilby dekning av advokatkostnader.
- Verneombud og tillitsvalgt. Undersøk om verneombud eller tillitsvalgt skal involveres. Normalt vil omvarslede ha krav på å ha med seg tillitsvalgt i møter.

Referat fra møter

Det skal føres referat fra møter med omvarslede og andre som intervjues av utvalget. Omvarslede har krav på kopi av referater dersom hen ber om det, og utvalget finner det ubetenkelig. Referater arkiveres på saken.

Suspensjon

Dersom det er grunnlag for suspensjon av den folkevalgte, skal utvalget bidra til at det settes en sak på saklisten til kommunestyret så snart som mulig og gjøre ordføreren oppmerksom på ordførers plikt til å gjøre det.

Ekstern varslingsinstans

Varslingsutvalget kan beslutte å overlate behandlingen av varselet mot en folkevalgt til ekstern varslingsinstans, for tiden Romerike revisjon IKS.

Varsling mot kommunedirektøren skal sendes til revisjonen for behandling, med mindre utvalget finner det klart at varselet ikke gjelder et kritikkverdig forhold.

Varslingsutvalget har fullmakt til å inngå avtale med den eksterne varslingsinstansen for inntil fem ganger folketrygdens grunnbeløp.

c. Konklusjon

Sluttrapport

Behandlingen må slutføres innen rimelig tid. Utvalget skal utarbeide en sluttrapport som skal arkiveres på saken.

Utvalget skal vurdere om kommunestyret eller annet relevant organ skal orienteres om konklusjonene i sluttrapporten. Utvalget vurderer selv på hvilket tidspunkt dette skal skje. Omvarslede skal opplyses om konklusjon og oppfølging, samt motta sluttrapporten. Den omvarslede skal normalt gis anledning til å uttale seg om hvordan hen ønsker at konklusjonen bekjentgjøres. Utvalget skal foreta en interesseavveining før beslutning om bekjentgjøring.

Varsleren har i utgangspunktet kun krav på tilbakemelding om utfallet i saken dersom hen selv er part i saken.

8. Forbud mot gjengjeldelse

Gjengjeldelse er forbudt, og utvalget skal påse at dette unngås.

Gjeldende prosedyre er for ansatte også tilgjengelig i kommunens kvalitetssystem.